

Становище

за дисертационния труд на за придобиване на образователната и научна степен
„доктор“

Тема: „Техники за разширяване на простите групи със съществително име в състава
им“

Автор на дисертационния труд: Малина Стойчева

Научен ръководител: проф. д-р Руска Станчева

Структура и тема на дисертационния труд

Дисертацията се състои от уводна част, три глави, заключение и библиография, която показва много добра осведоменост на докторантката по отношение на основните изследвания по темата, върху която е работила. Трудът има обем от 170 страници.

Трябва да се подчертае сполучливият избор на тема на рецензирания труд, която несъмнено е дисертабилна поради отсъствието на цялостно изследване върху техниките за разширяване на фразите с компонент съществително име в българския език. Дисертацията е разработена в рамките на депendentната теория и се основава на теоретичните положения в колективния труд *Нормативна граматика на българския език*. Докторантката се придържа към въведената в *Нормативната граматика* терминология и се основава на граматичните разработки в този труд на простите синтактични групи с компонент съществително име.

В дисертационния труд са проучени техниките за разширяване при девет прости групи, в пет от които съществителното име е главен член, а в останалите четири групи (Num $\rightarrow$ N, A $\rightarrow$ N, Pr $\rightarrow$ N и Inc $\rightarrow$ N) то е подчинен член. За целите на анализа е използван езиков материал, извлечен от *Българския национален корпус*, който със своя обем от над 1,2 милиарда думи е надежден източник на информация за функционирането на лексемите в съвременния български език.

Дисертацията включва значителна теоретична част, изложена в Първа и Втора глава. Разработката на тези две глави показва задълбочени познания на докторантката М. Стойчева по отношение на съвременни синтактични теории като конституентната граматика и депendentната граматика. Подробно са разгледани схващанията за категорията именна фраза и за съотносителните ѝ понятия в българското езикознание. Представени са класификации на именните фрази в западната лингвистика и на съотносителните им словосъчетания в българското езикознание, като се отделя необходимото внимание на различието между тези термини и използвания в работата

термин проста синтактична група. Във втора глава са разгледани схващанията на водещи представители на депendentния подход, следван в работата, като добре са открити различията между него и конституентната граматика. Отделено е значително място на предимствата му, като е аргументирано основанието за следване именно на този подход в дисертационния труд. Разгледани са редица характеристики на петте структурни типа прости групи с главен член съществително име и на съответните им именни фрази. Трябва да се отбележи добре осъщественото вплитане на съществуващите схващания за особеностите на именните фрази с изследователския подход в дисертационния труд, осъществен в друга теоретична рамка и при използване на друга терминология.

Най-важната част на дисертационния труд е Трета глава, в която са изложени резултатите от изследването на техниките за разширение на простите групи със съществително в българския език. При разглеждането на групите с главен член съществително, които са съотносими с именни фрази, докторантката отделя внимание и върху редица съществуващи в научната литература наблюдения върху техниките за разширение на тези фрази.

Анализът на разширените групи е извършен детайлно и прецизно, като се отчитат няколко критерия. Главният критерий е свързан с това каква позиция заемат модификаторите (вляво, в средата или вдясно) в съответната проста група. Отчита се и това от кои граматични класове лексеми са модификаторите, а също и допълнителни фактори като особености на словоредата, важни за определяне на типа подчинителна връзка; семантични особености на членовете на простата група и др.

В хода на изследването М. Стойчева се сблъсква с редица въпроси, които са дискуссионни и все още нямат еднозначно решение, а именно – за границите на категорията съставна лексикална единица и за критериите за нейното разграничаване от простата група $N \rightarrow N$, а също и за това кои са главните членове на групите $N \rightarrow N$ и $Num \rightarrow N$. По всеки от тези въпроси докторантката излага множество доводи в подкрепа на всяко едно от съществуващите схващания, което показва добрата ѝ осведоменост по изложените въпроси, а решенията, които взема, са добре мотивирани с оглед на следваните от нея формални критерии. Трябва да се отбележи и това, че анализът на разширените групи показва безспорния потенциал на докторантката за изследователска работа. В хода на анализа се налага вземането на решение за редица проблемни случаи, допускащи двойствена интерпретация, с които тя се справя много добре.

Изследването на техниките за разширяване на простите групи със съществителни имена в дисертационния труд води до резултати, които може да се определят като приносни, като ще посоча следните по-важни според мен:

1. Детайлно са описани техниките за разширение на простите групи с компонент съществително име, като е установен значителен брой разширени групи, което

представлява значим резултат, допринасящ за обогатяване на знанията за простите групи, изследвани в *Нормативната граматика на българския език*. Може да се смята, че докторантката напълно е изпълнила целта и задачите си в рамките на теоретичния подход, с който работи.

От друга страна, като се има предвид възможната съотносимост между *простите групи с главен компонент съществително име и именните фрази*, може да се посочи и още един важен резултат от труда. Установените в него техники на разширение са ценни и полезни и за обогатяване на знанията за разширените именни фрази.

2. Установени са най-широко представените техники на разширение при всеки от анализирания типове прости групи, а в заключителната част са изведени важни обобщения, отнасящи се до това кои са типовете модификатори в разширените групи, в какви позиции всеки един от тях се появява най-често, а също и какъв е броят на техниките във всяка една от изследваните позиции.

Тези обобщения са установени въз основа на езиков материал, извлечен от огромен по обем корпус, какъвто е Българският национален корпус, което е предпоставка за тяхната надеждност.

3. Установени са редица ограничения при разширението на някои прости групи, които блокират възможността за появата в определени позиции в тях на модификатори от определени граматични класове. Установени са и фактори, които блокират рекурсивното разширение отляво с прилагателно име на простата група $N \rightarrow A$.

Някои теоретични положения в дисертационния труд будят въпроси, които се отнасят главно до следваната от докторантката теоретична рамка. Наблюдават се и някои неточности в труда, от които ще отбележа само една, свързана с недостатъчно прецизното разграничение между термините модификатор и подчинен член на проста група (с. 8), формулирано по такъв начин, че разликата между тях остава неясна. Забелязват се и някои противорещи си анализи на примери. Тези забележки обаче не променят общата положителна оценка на труда.

Оценка на автореферата

Представеният от докторантката автореферат отразява коректно съдържанието на дисертационния труд и неговите приноси.

Публикации по дисертационния труд

Докторантката М. Стойчева има 3 публикации по темата на дисертацията, публикувани в реферираното списание „Български език“.

Заклучение

Въз основа на изложените по-горе основания смятам, че дисертационният труд на докторантката М. Стойчева *Техники за разширяване на простите групи със съществително име в състава им* представлява сериозна и задълбочена разработка с ясни

научни приноси. Поради това убедено предлагам на почитаемото научно жури да гласува положително за присъждането на образователната и научна степен *доктор* на Малина Стойчева.

15.05.2026 г.

Автор на становището: _____

проф. С. Колковска